

Renata Skoupá
Zhodnocení nejpoužívanějších učebnic italštiny
(Posudek oponenta diplomové práce)

Renata Skoupá si v diplomové práci vytkla za cíl analyzovat a porovnat několik učebnic italského jazyka z různých hledisek.

Na první pohled se text vyznačuje zjevnou sevřeností a střídmostí, jež se projevuje nejen v rozsahu - minimálním počtu stran stanoveném pro tento typ práce, v členění do pouhých tří kapitol, v úvodní charakteristice učebnic zdůvodňující jejich výběr na necelých dvou stranách, ale i ve skrovné bibliografii.

Tento rys se odráží i ve druhé kapitole, v níž diplomantka vymezuje hlavní určující faktory pro svůj rozbor, jimiž je zaměření a celková koncepce učebnic, rozsah a stavba jednotlivých lekcí, slovní zásoba, gramatika, cvičení, opakování, reálie, texty, motivace a jejich vnější podoba. Zabývá se zde proporčností v zastoupení jednotlivých komponentů, zejména gramatiky a reálií, jejich úlohou a prezentací v analyzovaných kompendiích. Nejde však o vytvoření vlastní metodologie v pravém slova smyslu (viz str. 49), nýbrž o výběr z obvykle používaných kritérií.

Při vymezování základních východisek zvolila Renata Skoupá cestu v intencích tradičního pojetí, i když z teoretického hlediska by se nabízel rovněž postup zohledňující jednotlivé kompetence *Evropského referenčního rámce pro jazyky*, ať již jazykové, pragmatické, interkulturní a další, k jejichž osvojování učebnice slouží, včetně promítnutí současné terminologie. V souvislosti s *Evropským referenčním rámcem* postrádám v práci jakoukoliv zmínku.

Těžiště diplomové práce spočívá v poslední, nejrozsáhlejší kapitole, v níž jsou jednotlivé učebnice hodnoceny. Ve srovnání s předchozími částmi jde o podrobnou charakteristiku a systematickou analýzu vybraných kompendií, jejímž kladem je striktní dodržení předem stanovených kritérií. Porovnání, o němž diplomantka hovoří v úvodu jako o cíli své práce, se však čtenář dočká až v závěru (str. 48-54), kde se obvykle předpokládá shrnutí dosažených výsledků.

Na druhé straně autorka někdy výsledky analýzy předjímá, např. při počátečním výběru hlavních faktorů, jichž se bude držet ve svém rozboru (viz sekvence týkající se zpracování učebnice jako příběhu): „Tento postup je použit pouze u jedné ze zde porovnávaných učebnic, a to v učebnici *Studio italiano*.“ (str. 11).

K práci mám ještě několik dalších poznámek:

Do celkové koncepce bych nezařazovala kvantitativní záležitosti, jako je např. počet stran apod. (str. 6). Přestože mají určitou vypovídací hodnotu, jsou především formálním vyjádřením obsahového a metodického pojetí kompendia.

Bibliografie čítá pouhých třináct položek, z nichž dvě jsou statě a pět představuje analyzované manuály. Navíc v přehledu vybraných učebnic jsou při první zmínce vynechány základní bibliografické odkazy. Ačkoliv jsou uvedeny v závěrečném seznamu literatury, chybí zcela údaje o prvním vydání, popř. o počtu vydání. V důsledku této neúplnosti pak nastává rozpor ohledně časového údaje v poslední větě textu o některých lingvodidaktických metodách a strategiích

„posledních čtyřiceti let, které tyto učebnice uvádějí v praxi“ (str. 59), jelikož u nejstarší učebnice zahrnuté v bibliografii je uveden r. 1985.

Poznámkový aparát není zcela důsledný a vyvážený. Zatímco ve zmíněném přehledu odkazy vůbec nejsou, v další kapitole na str. 30 se vyskytují hned tři na tutéž učebnici (Italština A. Bahníkové), u nichž však chybí příslušná stránka uvedené citace (pozn. 23, 24, 25). Taktéž u dalších citací (např. pozn. 15, 18, 26, 27).

Ze stylistického hlediska jsem nucena upozornit na redundantní používání zájmena „který“, jako by neexistovaly jiné možnosti, jak tuto formu vyjádřit. Jen v úvodu, na pár stránkách se vyskytuje desetkrát za sebou, dále str. 4, 6, 7, 10, 11, 13, 14 -50, 59 atd.; na nadbytečné používání ukazovacích zájmen („patří mezi ty nejpoužívanější“ - str. 4; „v obrazové příloze v závěru této práce... máme ukázkou této části ze 3. lekce“ - str. 23), výrazu „samotný“ (str. 1, 2, 6, 7, 8, 10, 14, 17, 20, 21, 28 atd.), či další neobratnosti („To bylo také důvodem, z něž jsme si zvolila toto téma - str. 49).

Pokud jde o názvy kapitol, lze uvažovat o tom, že by se daly najít vhodnější stylistické varianty. Působí jistou „nedokončeností“, jako by šlo o koncept, který bude později ještě upravován: „Vybrané materiály, zdůvodnění tohoto výběru“ (str. 4), „Různé faktory hodnocení“ (str. 6).

Práci se nevyhnuly ani prohřešky v interpunkci u vedlejších vět („učebnice jsou také více méně úplné co se týče gramatického obsahu (str. 6 a jinde); nejednotnost v používání tečky na konci poznámek - někdy jsou uzavřeny tečkou (str. 3, 7, 8), v jiných případech nikoliv.

Po formální stránce by práci jistě také prospělo zarovnání stránek.

Náměty k obhajobě:

Jakým způsobem diplomantka zajistila objektivnost v hodnocení učebnic? Její tvrzení „budu hodnotit objektivně“ (str. 2) je v rozporu s úsudkem v závěru práce „Z mnohých hledisek lze učebnice hodnotit jen velmi subjektivně a mnozí mí kolegové či studenti italštiny by se mnou nemuseli v mém osobním hodnocení souhlasit“ (str. 54).

Na základě čeho soudí, že učebnice vybrané pro analýzu „patří mezi nejpoužívanější... i jinde ve světě“ (str. 4)?

Spatřuje autorka rozdíl mezi lingvodidaktickými metodami a strategiemi, a potažmo v jejich praktickém využití (str. 2)?

Závěrem: Ocenění si zaslouží zaujetí Renaty Skoupé pro zadané téma, i to, že na malém prostoru shrnula podstatné rysy a rozdíly mezi vybranými učebnicemi. Kladně hodnotím rovněž její osobní praktické zkušenosti získané při výuce dospělých studentů, jež se promítají zejména ve vlastním rozboru a v závěrečném kritickém hodnocení, jakož i čtivost textu a v neposlední řadě aplikační kvalitu práce a její užitečnost pro praxi.

Je jen škoda, že diplomantka nedopřála zvolenému tématu větší prostor a spokojila se s minimem, stanoveným pro diplomovou práci, a plně nevyužila svého potenciálu. Podle dílčích analýz a osobního vkladu soudím, že Renata Skoupá má předpoklady pro to, aby realizovala rozbor v mnohem širším záběru a do větší hloubky.

I přes uvedené připomínky doporučuji přijetí práce k obhajobě.

V Praze 16. září 2009

PhDr. Anna Mištinová